

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КУЛЬТУРИ
«ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

**БІБЛІОТЕКИ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ:
РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ,
ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ**

Матеріали

семінару для керівників публічних бібліотек та
заступників директорів по роботі з дітьми

26 червня 2020 р.
м. Маріуполь

Маріуполь, 2020

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КУЛЬТУРИ
«ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

**Бібліотеки Донецької області: регіональні
особливості, пріоритети розвитку**

**Матеріали
обласного семінару**

26 червня 2020 р.
м. Маріуполь

Маріуполь, 2020

ЗМІСТ

«Бібліотеки Донецької області: регіональні особливості, пріоритети розвитку»

Матеріали обласного семінару

Василенко Юлія Станіславівна

Бібліотека в умовах карантину: нові можливості та виклики..... 5-10

Кузьміна Ольга Анатоліївна

«Аналіз поповнення фонду бібліотек Донецької області за рахунок місцевих бюджетів та Державної програми поповнення фондів публічних бібліотек..... 10-12

Адаменко Людмила Володимирівна

*Бібліотечна онлайн-діяльність: розширення функцій та інноваційних напрямків
..... 13-15*

Марченко Ірина Миколаївна

*Робота з читачем: конкурсна активність, розвиток та підтримка дитячого
читання..... 16 - 21*

Василенко Юлія Станіславівна, директор комунального закладу культури «Донецька обласна бібліотека для дітей»

БІБЛІОТЕКИ ДОНЕЧЧИНИ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Бібліотечно-інформаційне обслуговування населення Донецької області, на підконтрольній українській владі території, здійснюють 425 публічних бібліотек, 51 з них для дітей, 1 – для юнацтва, 258 – знаходиться у сільській місцевості. У об'єднаних територіальних громадах населення обслуговує 91 бібліотека (24 – міські, 67 – сільські). Крім стаціонарних бібліотек активно працюють 288 пунктів бібліотечного обслуговування.

Проблемним питанням функціонування бібліотек Донеччини залишається слабка матеріально-технічна база, а саме: Донецька обласна бібліотека для дітей потребує поточного ремонту та додаткового приміщення для покращення обслуговування користувачів. Загалом, 25,5% будівель бібліотек регіону потребує ремонту, всього 55,3% бібліотек мають комп'ютери, 49,6% копіювально-розмножувальну техніку, доступ до мережі Інтернет мають 52 %, відповідно до показників 2018 р. - це більше на 14,7%, електронну пошту – 57,4%. Всього у бібліотеках області на кінець звітного року зосереджено 882 одиниці комп'ютерної техніки, що на 72 одиниці більше, ніж у 2018 р. Отже, зберігається тенденція до збільшення кількості комп'ютерного обладнання у бібліотеках області. Але, зрозуміло, до ідеалу ще далеко.

Протягом звітного періоду всіма підрозділами бібліотек було обслуговано 504,6 тис. користувачів, що на 9 тис. менше у порівнянні з 2018 р. Кількість зареєстрованих користувачів становить на кінець звітного року 376,3 тис. Користувачів віком до 15 років обслуговано 130,8 тис. осіб, юнацького віку – 56,1 тис. осіб.

У фондах публічних бібліотек області зосереджено понад 7,2 млн примірників документів, але зберігається тенденція зменшення бібліотечних фондів. Це пов'язано з великою зношеністю і застарілістю фондів та недостатнім обсягом комплектування. Загальна кількість примірників у порівнянні з 2018 р. зменшилась на 205,18 тис. примірників документів. Протягом 2019 року до бібліотек надійшло майже 257 тис. примірників документів, що на 3 тис. примірників більше, ніж у 2018 році. Значну підтримку щодо поповнення бібліотечних фондів бібліотек Донецької області, отримали завдяки надходженням нової літератури у межах Державної програми поповнення фондів публічних бібліотек. Вибуло за звітний рік більше 500 тис. примірників документів. На кінець звітного року загальний обсяг бібліотечного фонду становить 7 млн 246 тис. примірників.

Бібліотечні фонди, їх обсяг і якість відіграють ключову роль в обслуговуванні користувачів та діяльності бібліотеки. Як зазначалось в рекомендаціях Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій і установ (ІФЛА): «Гарний бібліотечний фонд не обов'язково має бути великим, особливо в новому світі цифрової інформації. Відповідність фондів потребам місцевої громади важливіша, ніж обсяг фонду. Менші за обсягом фонди високої якості будуть користуватися більшим попитом, ніж великі фонди зі значною часткою застарілих та зношених документів, де більш нові твори можуть загубитися серед книг середньої якості». Принципи комплектування сформульовані і у Маніфесті ЮНЕСКО-ІФЛА: «У фондах повинні зберігатися матеріали, що відповідають інтересам усіх вікових груп. Бібліотечні фонди й послуги мають включати всі види носіїв інформації, сучасні технології, а також традиційні матеріали. Матеріали мусять відображати сучасні тенденції та еволюцію суспільства, а також основні віхи людської діяльності».

Більшість фондів наших бібліотек потребують очищення, оновлення та осучаснення. Тому, основним принципом роботи з фондами сьогодні, має стати його оптимізація шляхом поетапного скорочення через систематичне очищення фондів від зношеної, морально застарілої, непрофільної літератури та якісного поповнення документами підвищеного попиту, використовуючи усі можливі джерела, бюджетні та позабюджетні кошти.

Щорічно всіма підрозділами публічних бібліотек області обслуговується понад півмільйона користувачів (у 2019 році ця цифра склала 504,6 тис. користувачів), яким у 2019 р. було видано 9 млн 877 тис. примірників документів. Кількість відвідувань публічних бібліотек Донецької області у 2019 р. більше 4,14 млн разів (у 2018 р. цей показник був 3,5 млн). Тобто, відвідувань бібліотеки стало на 640 тис. більше - що свідчить про активну дозвілєву діяльність бібліотек.

Загальна кількість працівників бібліотек на кінець звітнього року складає 1147 осіб, у т. ч. бібліотечних працівників – 898 осіб, з них майже 59,6% мають фахову бібліотечну освіту; 13,3% бібліотечних працівників мають стаж бібліотечної роботи до 3 років, 14,8% – від 3 до 9 років, 20,2% – понад 10 років, 51,8% – понад 20 років.

На утримання публічних бібліотек у 2019 р. було використано 124 млн 87 тис. грн, у т. ч. на оплату праці – майже 94 млн грн; на комплектування бібліотечного фонду – майже 6 млн грн; на поточні і капітальні ремонти – 4,5 млн грн; на придбання основних засобів – 7,5 млн грн.

У сільській місцевості знаходиться 258 стаціонарних бібліотек, 25,2 % потребують капітального ремонту, 5 бібліотек в аварійному стані. Протягом звітнього року бібліотеки у сільській місцевості обслужили 101,5 тис. користувачів. Кількість відвідувань сільських бібліотек складає на кінець звітнього року 778,4 тис. разів.

В ОТГ працює 91 бібліотека, з них: 64 – міських, 27 - сільських бібліотек. Із загальної кількості бібліотек ОТГ потребують капітального ремонту 20 бібліотек. Електронну пошту мають 49 бібліотек. За 2019 рік в бібліотеках ОТГ кількість користувачів склала 70,5 тис. осіб.

Аналітична довідка щодо мережі свідчить про постійне скорочення мережі бібліотек і, як наслідок, до зменшення основних показників, а також ми бачимо, що 77% від загального фінансування бібліотек - це фонд заробітної плати і, дуже невеликі кошти - це бюджет розвитку: придбання книг, ремонти, технічне оснащення.

Як казав письменник-фантаст Ніл Гейман, - **«Бібліотеки - це свобода. Свобода читати, свобода спілкуватися... Якщо ви не цінуєте бібліотеки, значить, ви не цінуєте інформацію, культуру та мудрість»**. У багатьох країнах відвідування бібліотек залишається найпопулярнішим способом дозвілля. Так, результати дослідження американської соціологічної компанії Gallup показали, що користування бібліотеками це найпопулярніша культурна активність американців, які відвідують бібліотеки 10,5 разів на рік. А що у нас? Середній показник по Україні - три відвідування на рік. Як показує статистика, жителі нашої області відвідують бібліотеки Донеччини лише один раз на рік. Тобто, по всій країні не багато, а в нас - ще гірша ситуація. В Україні функціонують 15 662 публічних бібліотеки, тобто, на кожні 2 670 жителів одна бібліотека. В Донецькій області цей показник такий: одна бібліотека на 9 727 жителів. Це свідчить, що бібліотек в регіоні менше, ніж в середньому по Україні. Чому ж наші бібліотеки не популярні? Причин багато. Всі ми говоримо про брак фінансування - це важливий момент але - не вирішальний. Головне все ж таки робота самих бібліотек та бібліотекарів. Багато закладів не знають, не аналізують та не розуміють справжніх потреб власних громад, не вивчають читацьких потреб та вподобань і, як наслідок, не в змозі запропонувати потрібні сервіси та послуги. А ще, не останню роль в цьому процесі відіграють можливості та навички використання віртуального простору, що в умовах карантинних обмежень виходить на перший план.

Бібліотеки зараз переживають складні часи. Але, як казали брати Капранови, - **«Погану бібліотеку можна перетворити на добру, якщо укомплектувати її та поставити притомного бібліотекаря. Закриття бібліотеки – це кінець. Закриту бібліотеку знову відкрити неможливо..... Ми ж із вами розуміємо, що закриті будуть не великі міські бібліотеки, а філії, переважно сільські. Тому що більшість бібліотек в Україні - сільські. Ну а де, скажіть, потрібніші бібліотеки? У містах, де є книгарні, інтернет, університети, філармонії? Чи у селах, де є бібліотека та генделік. Тепер бібліотеку оптимізують. Залишиться тільки генделік»**.

В бібліотечній сфері багато проблем, багато питань, а з приходом всесвітньої пандемії, їх стало набагато більше. Все частіше виникають питання про затребуваність культурних послуг, що надають бібліотеки та про те, чи потрібні взагалі бібліотечні установи. Щоб довести свою

спроможність ми всі, у дуже короткий термін, повинні були переформатувати свою діяльність і навчитися створювати власний, і, що важливо, актуальний аудіо, візуальний та відеоконтент. Деякі бібліотеки Донеччини вели дуже активну онлайн діяльність, деякі не працювали взагалі. І ось знову перед місцевою владою постає питання: якщо без бібліотеки всі обходилися певний час, то чи потрібні взагалі ці заклади? Це я про те, що при будь-яких умовах, використовуючи онлайн-майданчики та віртуальні сервіси, бібліотека зобов'язана працювати, повинна надавати актуальні послуги та підтримувати свого читача. До речі, радою при директорі ви можете прийняти рішення і враховувати перегляди на своїх сторінках у соціальних мережах як відвідування, а також виконувати план проведення масових заходів.

Але навіть активна онлайн діяльність не в змозі компенсувати наші втрати основних показників. Ми мали можливість проводити онлайн-заходи але, не маючи електронних кабінетів читачів, власних електронних книжок та великої кількості повнотекстових баз даних, ми не виконували цифрові показники: кількість користувачів та кількість книговидач - а це є на сьогодні головним критерієм для встановлення групи оплати праці бібліотечних фахівців. Вже зрозуміло, цих планових показників в цьому році не буде, тому може постати питання щодо переведення бібліотек, які не виконали основних показників, у наступному 2021 році на нижчу групу оплати праці, або поза групою. І обґрунтувати збереження групи оплати праці ви зможете, якщо доведете свою затребуваність серед користувачів у віртуальному просторі.

Я, в черговий раз, хочу наголосити: ми живимо в складні часи для бібліотечної галузі, в цифрову епоху, в епоху зміни пріоритетів. І вже ніколи не буде так, як було. Кожного дня потрібно навчатися новому і постійно доводити свою затребуваність. Я хочу, щоб кожен із нас зрозумів, що тільки від нас зараз залежить - будуть існувати ті чи інші бібліотеки, і що вся відповідальність лежить тільки на нас. Дуже загрозна ситуація склалася з сільськими бібліотеками та бібліотеками ОТГ. Але саме у цих бібліотеках найбільше шансів зберегти себе. Чому? А тому, що у містах, особливо великих, існує дуже велика конкуренція серед надавачів культурних послуг: є театри і філармонії, музеї та кінотеатри, мистецькі та художні школи, Палади культури та парки і таке інше. Є в наявності різноманітні сервісні служби. Всього цього немає в маленьких населених пунктах. І якщо ви вивчите свій профіль громади, ви можете зрозуміти якої послуги, якого сервісу бракує саме вам. Можливо, вам необхідний розвиваючий клуб для дошкільнят, або пресцентр, або центр надання адмінпослуг, а може взагалі бракує школи з майкапу. Тобто, вам потрібно скласти профіль громади та визначити реальні потреби: яких послуг та сервісів бракує, для якої групи жителів (вік, соціальні групи) и як ці послуги (сервіси) будуть надаватися. Склавши пропозицію (з обґрунтуванням) ви можете запропонувати своїй адміністрації переформатування вашої бібліотеки і створення на її базі нового поліфункціонального закладу. Це звичайна практика у всьому світі. Так, громада штату Оклахома знає, що при виникненні торнадо вони можуть сховатися у приміщенні бібліотеки, яка створена відповідним чином і має стратегічні запаси води та всього необхідного у таких випадках. І таких прикладів безліч. В умовах децентралізації мешканці громади повинні розуміти сенс в утриманні бібліотеки. **Ми повинні усвідомити, що бібліотеки зараз із стану аксіом набули статус теореми, а отже, ми постійно повинні доказувати свою затребуваність.** І ще один виклик для нас - це карантин, це зачинені двері бібліотек і від того, як кожен із нас переформатувався та прилаштувався в цих умовах, які сервіси опанував, а їх безліч, буде зрозуміла подальша доля багатьох бібліотек. Використання хмарних сервісів дає можливість створювати унікальний та привабливий власний аудіо, відео та візуальний контент, а саме:

- Створення інтерактивних презентацій:
<https://prezi.com>
<https://www.mentimeter.com/>
- Сервіс для створення колажів:
<https://www.picmonkey.com/>
<http://www.caption.it/>
<https://www.befunky.com/>
- Цей ресурс допоможе створювати пазли:

- <https://jigsawplanet.com>
- <https://pazlodrom.ru/>,
- Платформа для створення вікторин та віртуальних ігор:
 - <http://www.triventy.com/>
 - <https://learningapps.org>
 - <https://quizlet.com/ru>
 - <https://classtools.net/>
 - http://www.umapalata.com/ui_ru/home.asp
 - <https://kahoot.com/>
- Створити інтерактивні плакати допоможе сервіс:
 - <https://twiddla.com>,
 - <https://idroo.com>,
 - <https://thinglink.com>
- Оформити презентацію в стилі графіті допоможе ресурс:
 - <http://www.graffiticreator.net/>
- Створення фотопанорам:
 - <https://www.dermandar.com/>
- Оформити постери можна за допомогою програми:
 - <https://www.blockposters.com/>,
 - <https://www.canva.com/>
- Комікси - це наступні сервіси:
 - <https://www.makebeliefscomix.com/Comix/>,
 - <https://www.bitmoji.com/>
- Стрічки часу:
 - <https://vizzlo.com/>
 - <https://www.timetoast.com/>
- Мозаїка слів:
 - <https://wordart.com/>
- Позначення на карті:
 - <https://www.google.com/maps>
- Онлайн дошка:
 - <https://whiteboardfox.com/>
- Складання ребусів:
 - <http://rebus1.com/ua/>
- Генератор QR кодів:
 - <https://qrcode.tec-it.com/ru>
 - <https://www.qr-code.com.ua/>
- Онлайн-конструктор навчальних тренажерів:
 - <https://etreniki.ru/>
- Платформа для спільного конструювання знань:
 - <https://flinga.fi/>
- Українські загадки:
 - <http://zagadki1.ru/ua/>
- Українські прислів'я та приказки:
 - <http://igra1.com/ua/>
- Інтерактивний аркуш:
 - <https://www.liveworksheets.com/>

Хочу також нагадати вам про постійне дотримання санітарно-гігієнічних та протипожежних норм. В кожній бібліотеці повинен бути певний перелік **Положень, Інструкції з охорони праці та протипожежної безпеки**

Положення:

1. Положення про комісію з питань охорони праці.
2. Положення про систему управління охороною праці;

3. Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці

Інструкції:

1. Інструкція з проведення вступного інструктажу.
2. Інструкція з охорони праці для бібліотечних працівників.
3. Інструкція з охорони праці для офісних працівників.
4. Інструкція з охорони праці для прибиральниці приміщень бібліотеки.
5. Інструкція з охорони праці для адміністратора (гардеробника) бібліотеки.
6. Інструкція з охорони праці для електромонтера.
7. Інструкція з охорони праці для робітника з комплексного обслуговування приміщень бібліотеки.
8. Інструкція з охорони праці при роботі на персональному комп'ютері.
9. Інструкція з охорони праці при використанні електронагрівальних приладів.
10. Інструкція з охорони праці «Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках».
11. Інструкція з охорони праці для працівників ДОБД під час відряджень.
12. Інструкція з охорони праці при проведенні масових заходів (фестивалів, конкурсів, конференцій тощо).

Також, повинні бути «Правила охорони праці для працівників бібліотек», «Інструкція про заходи пожежної безпеки», «Інструкція про дії співробітників на випадок артобстрілів та бойових дій».

Також дуже важливо зараз, коли обмеження частково скасовані, але пандемія продовжується, розробити у кожному закладі та дотримуватися **Правил користування бібліотекою на період карантину** і мати відповідне оснащення, а саме: санітайзери, безконтактні термометри, рукавички для працівників та відвідувачів, дотримуватись маскового режиму та соціальної дистанції. Слідкувати щоб у залах знаходилося не більше однієї людини на 5 м², проводити кожні 2-3 години вологе прибирання, постійно провітрювати приміщення, а книги, прийняті від користувачів, відправлятися на карантин мінімум на три доби. При вході до бібліотеки повинні бути розміщені правила користування бібліотекою під час карантину та пам'ятки: «**Як вберегтися від коронавірусу**», «**Мийте руки правильно**» та ін. Також пам'ятки та санітайзери повинні бути у кожному структурному підрозділі, який обслуговує користувачів. Після кожного користувача потрібно обробляти кафедри та шарикові ручки. Санвузли повинні бути оснащені миючими засобами та дезінфекторами. Перила та ручки дверей потрібно постійно дезінфікувати.

Головне, що повинен пам'ятати кожен керівник – це те що він несе персональну відповідальність за життя і здоров'я своїх співробітників та користувачів.

З початком пандемії ми всі опинилися в доволі незвичних та складних умовах: самоізоляція, закриття установ, суттєві обмеження в спілкуванні та пересуванні. А ще було складно зорієнтуватися: як організувати віддалену роботу, як не втратити зв'язок з користувачами, як надати інформаційну підтримку всім, хто її потребує? Ці виклики стали для нас новим поштовхом для розвитку і самовдосконалення, ми усвідомили свої сильні і слабкі сторони. Але, перше і головне, що ми зрозуміли - піддаватися паніці і зупиняти роботу ми не будемо, а в умовах, коли двері бібліотеки опинились зачиненими, потрібно відкривати віртуальні двері.

Хочу зазначити, що наявність технічних засобів та віртуальний простір перетворюють наші бібліотеки на бібліотеки без меж: робочого часу та вихідних, відстані та обмежень, в тому числі і тих, з якими ми маємо справу зараз. Створення віртуального контенту робить бібліотеку доступною для людей з інвалідністю, для тих, хто має обмеження в пересуванні, у кого є проблеми із зором, користувачів, яким потрібна підтримка, допомога, порада. Хочу підкреслити, якщо вашої бібліотеки, саме бібліотеки немає у віртуальному просторі (тобто у бібліотеки немає сайту та власних сторінок у соцмережах) - бібліотека не існує для віртуальної спільноти користувачів, фахівців, громадськості тощо.

Нові умови надають нам нові можливості. Ці умови змінили формат нашої роботи, але не повинні змінювати головного – наші бібліотеки повинні залишатися відкритими і доступними для користувачів. Ми всіма можливими способами зобов'язані задовольняти

інформаційні та культурні потреби громади, повинні постійно працювати, навчатися, змінюватися та розвиватися, щоб стати кращими заради свого читача.

Кузьміна Ольга Анатоліївна,
заст. директора з основної діяльності
комунального закладу культури «Донецька
обласна бібліотека для дітей»

АНАЛІЗ ПОПОВНЕННЯ ФОНДУ БІБЛІОТЕК ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2019 РОЦІ ЗА РАХУНОК МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА РАХУНОК ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ПОПОВНЕННЯ ФОНДІВ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК

Мережа публічних бібліотек Донецької області складається з 425 бібліотек.

За рахунок місцевих бюджетів поповнення бібліотечних фондів, у тому числі періодичними виданнями, відбулося у 364 бібліотеках (86%), придбали *саме книги* за рахунок місцевих бюджетів у **213 бібліотеках (50%)**. Всього на поповнення фондів бібліотек із місцевих бюджетів було виділено 3 899 956,6 грн, за ці кошти було придбано 24 292 примірника книг та 1931 назва періодичних видань. Приблизна кількість примірників книг на 1 бібліотеку склала – 57 примірників.

На поповнення фондів бібліотек Донецької області за Державною програмою поповнення фондів у 2019 році було виділено 8 455 580,61 грн, завдяки чому бібліотеками було отримано 66 186 примірників книг, що на 4555624,0 грн та 41 894 прим. книг більше чим було витрачено місцевими бюджетами.

У відсотках це виглядає наступним чином:

Від загальної суми поповнення фондів кошти місцевих бюджетів – 32%

кошти за Держпрограмою – 68%

Від загальної кількості отриманих книг місцеві бюджети – 27%

книги від УІК – 73%

Після проведення аналізу поповнення фондів, можна стверджувати що основним джерелом поповнення бібліотечних фондів у 2019 році в бібліотеках Донеччини були надходження книг за Державною програмою поповнення бібліотечних фондів публічних бібліотек України. Донецька область у 2019 році отримала безпрецедентну кількість книг за весь час дії цієї програми і більше ніж будь-яка область України.

Шість фахівців ДОБД прийняли, перерахували, опрацювали, склали акти передачі, сформувавши всі відправлення за рекордні (поза межами людських можливостей) півтора місяці, а це - 25 тон книг (враховуючи норми часу на основні бібліотечні процеси, цю роботу повинні виконувати щонайменше 20 працівників). При цьому бібліотекарі враховували всі можливості та побажання бібліотек-отримувачів: формували відправлення і на палетах, і в коробках (які весь колектив ДОБД збирав по всьому місту), і в мішках - і все це в приміщенні з температурою у грудні, січні +7С. Але всі ці розвантаження, завантаження, перевезення, тобто відправка книг, розтягнулися майже на півроку. Протягом півроку, кожного тижня обдзвонювалися керівники багатьох бібліотек та управлінь культури, з проханням - негайно вивезти, або дати згоду на відправлення книг. Хотілося б звернути увагу, що основна частина бібліотек, які несвоєчасно вивезли книги, на поповнення фондів не отримали ніякого фінансування із місцевих бюджетів (детальна інформація нижче).

Все це свідчить на не бажання деяких місцевих органів влади підтримувати та розвивати бібліотеки. Зрозуміло, що оплата доставки такої кількості книг – це дуже дорого, тому при формуванні бюджетів потрібно враховувати цю статтю витрат. Хотілося б щоб, в подальшому, ця ситуація не повторювалася і читачі Донеччини отримували найякіснішу та найсучаснішу

українську книгу своєчасно, а місцева влада не саботувала державну культурну та інформаційну політику.

Міські бібліотеки

З 93 міських бібліотек фінансування отримала 81 бібліотека (87%), з них книги були придбані для 57 бібліотек (60%), поповнення фонду в міських бібліотеках відбулося на суму 3069834,44 грн, це 22359 примірників книг та 966 назв періодичних видань. Якщо не враховувати поповнення бібліотечних фондів ДОБД, то бібліотеки міст отримали 5428 примірників книг та 722 назви періодичних видань на суму 839541,87 грн. Приблизна кількість примірників книг на 1 бібліотеку склала:

Із загальної кількості міських бібліотек – 58 прим., з ДОБД – 240 прим.

Міста за Державною програмою отримали 18 356 книг на суму 2 345 236,28 грн, що на 4003 книги менше, ніж за кошти місцевих бюджетів та менше на 1505 694,41 грн.

У відсотках це виглядає наступним чином:

Від загальної суми поповнення фондів місцеві бюджети – 57%

кошти за Держпрограмою – 43%

Від загальної кількості отриманих книг місцеві бюджети – 55%

книги від УІК – 45%

Ця ситуація склалася виключно за рахунок поповнення фондів ДОБД.

Отже, тільки ДОБД та ЦБС м. Краматорська, із загальної кількості бібліотек (425,) отримали із місцевих бюджетів більше, ніж за рахунок Державної програми:

ДОБД більше на 2 159 335,65 грн та 16 373 прим. книг.

ЦБС м. Краматорськ на 165 861,15 грн та 997 прим. книг.

Сільські бібліотеки

З 241 сільської бібліотеки фінансування від місцевих бюджетів отримали 227 бібліотек - 94% (придбання книг та 552 назв періодичних видань), саме книги були придбані всього для 149 бібліотек (62%) і це всього 1 771 примірник, тобто приблизно 12 книг на одну бібліотеку, а 92 бібліотеки не отримали за рахунок місцевих бюджетів жодної книги. Поповнення фонду районних бібліотек за рахунок місцевих бюджетів відбулося на суму 58 834,10 грн. Приблизна кількість примірників книг, із загальної кількості сільських бібліотек на 1 бібліотеку склала – 7 примірників. За Державною програмою сільські бібліотеки отримали 35 301 прим. книг на суму 4 509 387,17 грн, що на 33 530 прим. та на 3 931 046,07 грн більше, чим за кошти місцевих бюджетів.

Від загальної суми поповнення фондів місцеві бюджети – 11,5%

кошти за Держпрограмою – 88,5%

Від загальної кількості отриманих книг місцеві бюджети – 5%

книги від УІК – 95%

Бібліотеки ОТГ

Із 91 бібліотеки ОТГ фінансування від місцевих бюджетів отримали 56 бібліотек (62%), поповнення фонду книжковою продукцією та періодичними виданнями (413 назв) відбулося на суму 241 781,06 грн. Книги були придбані всього для 8 бібліотек, у кількості 162 прим. Таким чином, на одну бібліотеку за кошти місцевих бюджетів було придбано – 2 прим.

ОТГ за Державною програмою отримали 12 529 книг на суму 1 600 957,16 грн, що на 12 367 книг та 1 359 716,1 грн більше, чим за кошти місцевих бюджетів.

Від загальної суми поповнення фондів місцеві бюджети – 13%

кошти за Держпрограмою – 87%

Від загальної кількості отриманих книг місцеві бюджети – 1,3%

книги від УІК – 98,7%

Поповнення фонду за рахунок місцевого бюджету взагалі не здійснювалося

У 61 бібліотеці, а саме:

Міста - 12 бібліотек:

- ЦБС м. Авдіївка- 3 бібліотеки;
- Новогродівська міська бібліотека для дітей - 1 бібліотека,
- Новогродівська міська бібліотека для дорослих - 1 бібліотека;
- Централізована бібліотечна система м. Селідове - 7 бібліотек.

Райони - Ясинуватська районна централізована бібліотечна система – 14 бібліотек.

ОТГ - 35 бібліотек:

- Іллінівська ОТГ - 14;
- Олександрівська ОТГ - 13;
- Сіверська ОТГ - 6;
- Званівська ОТГ - 2 бібліотеки.

Для **212** бібліотек області **не було придбано жодної книги**. Бібліотеки ОТГ майже не отримують книг за рахунок місцевих бюджетів, але із 91 бібліотеки ОТГ у 2019 році жодна бібліотека не вивезла книжкові надходження, а 31 бібліотека отримала книги тільки в травні 2020 р.

Взагалі 90 бібліотек не змогли своєчасно вивезти надходження від УІК та отримали книги тільки в травні 2020 р., в той час, як читачі м. Краматорськ, м. Маріуполь, м. Вугледар, м. Покровськ, Волновахського району, Костянтинівського району, Мангушського району, Покровського району отримали книги ще в 2019 році.

Останніми свої надходження отримали:

Стан поповнення бібліотечних фондів	Місцевий бюджет			Від УІК	
	кількість книг	періодика кількість назв	сума	сума	кількість
м. Дружківка	0	28	19 729,00	205 097,76	1 606
Олександрівський р-н	0	26	3995,72	134 542,59	1 055
Іллінівська ОТГ	0	0	0	148 228,59	1 160
Соледарська ОТГ	4	26	8662,04	274 481,93	2 147

2 бібліотеки Званівської ОТГ не отримали жодної книги, а ні від місцевих бюджетів, а ні від УІК, в зв'язку із тим що не відповіли ні на один із запитів по виявленню бази та відповідальних осіб для отримання книг (повідомлення, дзвінки, листи).

Адаменко Людмила Володимирівна,
зав. відділу розвитку підліткового читання
комунального закладу культури «Донецька
обласна бібліотека для дітей»

БІБЛІОТЕЧНА ОНЛАЙН-ДІЯЛЬНІСТЬ: РОЗШИРЕННЯ ФУНКЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙНИХ НАПРЯМКІВ

Через спалах коронавірусу весь світ опинився в доволі складних умовах. Ця проблема не оминула і Україну. Ми всі опинилися в дуже непростій та незвичній ситуації: закривалися установи, люди були вимушені піти на самоізоляцію та мали суттєві обмеження в спілкуванні. Перед бібліотечними фахівцями поставало питання: як діяти у такій ситуації, як не втратити зв'язок з користувачами, як надати інформаційну підтримку всім тим, хто її потребує та як організувати дистанційну роботу бібліотеки? Ми почали вивчати досвід своїх зарубіжних колег. Він виявився доволі цікавим, багатьом з нас це здавалося неймовірним!

Американська бібліотека у штаті Вірджинія розпочала доставляти книги учням шкіл за допомогою дронів. Так бібліотека хотіла надати дітям під час карантину доступ до творів шкільної програми та змогу просто цікаво проводити час за читанням вдома. Ідея такої послуги належить бібліотекарці Келлі Пасек. «З карантинними обмеженнями, соціальним дистанціюванням та переходом до дистанційного навчання, пошук способів передати дітям книги для читання став особливо важливим завданням», – розповіла Келлі. Тому вона звернулася по допомогу у реалізації своєї ідеї до виробника дронів «Wing» від Google, які раніше вже практикували доставку медикаментів та їжі. Так вперше у світі розпочалася доставка літератури з бібліотек дронами.

Непередбачуваність, у вигляді епідемії COVID-19, поставила бібліотеки у ситуацію швидкого реагування, оцінки своїх сильних і слабких сторін та стала поштовхом для розвитку онлайн-сервісів. Складно було зорієнтуватися, які нові онлайн форми використовувати, щоб вони були цікавими, змістовними та корисними нашим читачам. Усі бібліотечні працівники знали точно, що ні в якому разі не можна піддаватися паніці і зупиняти роботу. Та коли двері Донецької обласної бібліотеки для дітей опинились вимушено зачиненими для відвідувачів, ми запропонували своїм користувачам віртуальний формат спілкування.

Щоб не втратити зв'язок зі своїми користувачами, бібліотекарі сконцентрували весь свій професійний та творчий потенціал, намагалися постійно перебувати в онлайн доступі. Фахівцями була створена група у мережі «Вайбер» та «Месенджер». Користувачам надавалась інформація: що робити з книжками, які вже час повертати до бібліотеки, коли розпочне роботу бібліотека у форматі книга на замовлення та у звичному для всіх режимі тощо. Ми постійно проводили онлайн бесіди, онлайн перегляди, надсилали активне посилання нових публікацій нашої бібліотеки у соціальних мережах та на офіційному сайті ДОБД. За численними побажаннями дітей та їх батьків, організували онлайн голосні читання. Читачі жваво реагували на наші інноваційні впровадження та включалися до онлайн співпраці, і це було нашою маленькою перемогою. Що ж саме відбувалося?

Ми постійно інформували наших читачів про нові надходження та родзинки бібліотечного фонду: створювали буктрейлери, віртуальні виставки, онлайн огляди періодичних видань. Намагалися наповнювати свої сторінки у соціальних мережах цікавими та привабливими сторінками, а саме:

РавУля_рекомендує. Серед книг, на книжковій полиці нашої бібліотеки, живе дуже мудра і розумна РавУля (це м'яка іграшка равлик) – бібліотечна улюблениця, що завжди з задоволенням порадить цікаву книжку, яка стане справжнім другом читачеві. РавУля полюбить читати та повсякчас привертає увагу читачів до книжок, тому що знає про них майже все. Її поради викликають жвавий інтерес у користувачів.

Голосні читання «Казка для малят». На численні прохання батьків ми розпочали голосні читання «Казка для малят». Батьки хотіли дізнатися: які саме нові казочки можуть зацікавити сучасну дитину. Ми не вагалися, і відразу вирішили задовольнити прохання наших дорослих та маленьких користувачів. Адже ми працюємо з дітьми, для дітей та заради дітей. Голосні читання - це завжди цікаво та корисно.

Родинні читання «Читаємо разом українське». Мета - популяризація української книжки. У родинному колі читалися казки з повчальним підтекстом. Адже українська казка вчить добру, хорошим манерам, повазі старших, розкриває найкращі людські якості.

Читацькі поради – це відеопоради наших читачів, де вони розповідають про пригоди, в які потрапляють під час читання, та діляться враженнями від прочитаного зі своїми однолітками.

Цикл «Щось цікаве». Ми розповідаємо дітям про цікаві наукові факти (про які знає не кожен), наприклад: Якби людина стала звуком, то змогла би облетіти навколо Землі за 4 години! Якби ми жили на Юпітері, наша доба складалася б усього з 9 годин; Земля – єдина планета в Сонячній системі, на поверхні якої знаходиться вода, а атмосфера на 21 % складається з кисню та ще багато-багато цікавого.

Сім Днів Читання «Веселкові Посиденьки», або читання за кольором настрою. Це дуже цікава форма роботи, де ми представляємо як нові, так і досить відомі літературні твори, які є в багатьох домашніх бібліотеках. Їх електронну версію можна безкоштовно прочитати в онлайн бібліотеках. Що ж тут цікавого? Вся справа в забарвленні: всі твори поділені за кольором читання. Наприклад, блакитний – це колір пригод, і ми рекомендуємо дітям до читання пригодницькі історії Всеволода Нестайка; червоний – колір детективних історій. Ми задаємо тему читання, а діти читають книги, або які ми пропонуємо, або ті, які у них є вдома - це не є принциповим. Головне - читати за кольором настрою!

Цикл «Етикет на всі випадки життя». Підбірка цікавої та корисної інформації, завдяки якій діти дізналися все про дипломатичний та військовий етикет. Особливо цікавим був сюжет – невербальний етикет: ця тема дуже актуальна сьогодні. Адже невербальні знаки використовуються навіть в електронному спілкуванні. Як? А за допомогою емоджі - нам недостатньо просто слів, в нас є потреба показати їх відтінок і це є додатковим джерелом інформації.

Рубрика «Історія одного шедедру». Чим цікава ця сторінка? В доступній формі бібліотекарі знайомили читачів з різноманітним та яскравим світом творчості у різних її проявах та в різні періоди часу. З привабливих постів читачі дізнаються про життя та творчість відомих людей мистецтва, історію створення шедеврів, місце їх зберігання та який вплив вони мають на долю людини, країни, світу. Чи могли б ви уявити собі, що діти із захопленням будуть сприймати інформацію про первісне мистецтво, давньогрецьку культуру чи італійське Відродження? Але це насправді так! Бо наші фахівці подають інформацію у такій формі, що користувачі захоплюються чудовими витворами мистецтва та наочно знайомляться з ними через фото чи відеопрезентацію.

Працюючи онлайн, ми завжди отримуємо зворотній зв'язок від наших книголюбів, що дуже важливо для нашого розвитку. Діти, разом з батьками, надсилають нам свої відеоролики та відео звернення, діляться нашими постами на своїх сторінках, долучають до перегляду своїх знайомих та близьких. Наступним кроком - була організація онлайн майстерень. Усі майстерні, які працюють у бібліотеці, не втратили своєї популярності і під час карантину це:

Творча майстерня «Майстер «Я». Створення виробів своїми руками є вельми цікавим і захоплюючим заняттям. Наші читачі отримують від цього неймовірне задоволення. Творчо обдаровані користувачі різного віку та здібностей з радістю беруть участь у різних заходах і майстер-класах, популярність і життєздатність яких визначається насамперед цікавим, творчим, невимушеним спілкуванням. Такі заняття залучають дітей до художньої творчості, розвивають в них пізнавальну активність, допитливість, творчі здібності та художній смак.

Шалена лабораторія «Похімічим?». Здавалося б, що досліди, які проводяться в лабораторії дуже прості, але в них стільки загадки та принади. Відвідуючи шалену лабораторію, наші читачі дізнаються багато цікавого та корисного, а, головне, вони можуть провести

експерименти вдома, не боячись завдати шкоди собі та оточуючим. Навіть відвідуючи лабораторію онлайн, можна дізнатися безліч різних цікавинок.

Майстерня «АРТ-компанія» запропонувала читачам майстер-клас з виготовлення інтер'єрних ляльок. Інтер'єрна лялька, виготовлена власноруч, може прикрасити вашу оселю та стати хорошим подарунком близьким чи друзям.

Самим яскравим та насиченим заходом - став онлайн марафон до Міжнародного Дня захисту дітей під назвою **«Час дитинства»**. Протягом дня ми були на зв'язку з нашими читачами. Скільки всього цікавого ми встигли зробити! А почали з літературно-цукеркового привітання «Наші діти – наші квіти». Під час онлайн-акції «Hello, дитинство», наші користувачі познайомилися з історію виникнення Міжнародного Дня захисту дітей. Велику цікавість визвало олайн-шоу «Колись ми всі були маленькі». Для тих, то любить мріяти, ми підготували книго-тур по книжковим полицям «Книга допомагає мріяти». Зобразити частинку літнього настрою, нашим друзям допомогли у творчій майстерні «Майстер Я» на майстер-класі «Вітаємо літо». Кожен має свою найулюбленішу книгу, саме ту, яка надихає та захоплює найбільше. Всі шанувальників книг ми запросили відвідати онлайн читальню «Книги нашого дитинства» та продовжити знайомство з творчістю В. З. Нестайка. Далі, на всіх охочих розпочати літо з краси та квітів, чекав ще один сюрприз: цікавий і захоплюючий майстер-клас «Квіткові розваги». Після майстер-класу дітей запросили на веселу та енергійну танцювальну руханку «FunUp». Далі був ще один майстер-клас «Очманілі ручки», який надав змогу нашим користувачам зробити подарунок собі та своїм близьким. Для когось з наших друзів малювати - це вже втілення мрії. Своєю творчістю вони поділились з нами, а ми, в свою чергу, для всіх любителів творчості презентували віртуальну галерею «Мрії мого дитинства».

З нагоди Міжнародного Дня захисту дітей Донецька обласна бібліотека для дітей, спільно з Сектором ювенальної пробації м. Маріуполя філії Державної установи «Центр пробації» в Донецькій області, провели бесіду-діалог у форматі онлайн конференції з підлітками, які перебувають під домашнім арештом на тему: «Щоб завжди були щасливі діти». Наскрізна тема діалогу: становлення громадянської позиції особистості, здатної чітко усвідомлювати головні демократичні права і свободи людини. Виховання почуття відповідальності за свої вчинки, соціально сприятливої поведінки - важливий етап в житті кожної людини. Цей захід показав що всі діти заслуговують уваги та турботи.

До початку карантину у нас було не так багато досвіду зйомки відео. Може здатися, на перший погляд, що в цьому немає нічого важкого, але, насправді, це не так. Це досить кропітка праця. Спочатку потрібно написати алгоритм зйомки, якщо це майстер-клас, то заздалегідь підготувати всі деталі та покроково зробити поробку, чи зшити ляльку. Не завжди відео виходить хорошої якості, адже зйомка ведеться не на професійному обладнанні, а на звичайний мобільний телефон. Іноді доводилось знімати по кілька разів. Але часи змінюються. Ми живемо у світі комп'ютерних технологій, а інноваційні продукти заповнили всесвітню мережу. Це виклик для бібліотек та бібліотекарів який, рано чи пізно, покликав би нас освоювати нові навички та розширювати коло своїх послуг, щоб бути на одній хвилі із сучасною дитиною та молоддю, щоб наші послуги мали попит. Звісно, нам далеко до досконалості, є над чим працювати, але ми дуже стараємось. Нові обставини обумовили нас змінювати формат нашої роботи, використовувати інноваційні онлайн-інструменти. Отже головною метою Донецької обласної бібліотеки для дітей - є задоволення інформаційних та культурних потреб свого читача, всіма можливими засобами, над чим невтомно працює вся наша команда.

Марченко Ірина Миколаївна,
в.о. завідувача відділом науково методичної
роботи та бібліотечного маркетингу
комунального закладу культури «Донецька
обласна бібліотека для дітей»

РОБОТА З ЧИТАЧЕМ: КОНКУРСНА АКТИВНІСТЬ, РОЗВИТОК ТА ПІДТРИМКА ЧИТАННЯ

Основна мета підтримки читання, це поширення серед громадськості позитивної думки про книгу, читання та бібліотеку. З метою промоції читання, ми проводимо різноманітні цікаві заходи, викладаємо пости, фото чи відео на сторінки у соцмережах та сайті бібліотеки і, звісно ж, не тільки приймаємо участь у Всеукраїнських, обласних конкурсах, але і є організаторами регіональних етапів деяких конкурсів та ініціаторами обласного конкурсу «Я – майбутнє Донеччини». Вся інформація про конкурси та положення розміщені на сайті ДОБД <https://bibliokids-mrpl.com.ua/uk/%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D1%82%D0%B5%D0%B1%D0%B5/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8.html>

Обласний конкурс «Я – майбутнє Донеччини»

Вперше Донецькою обласною бібліотекою для дітей проводиться Обласний конкурс «Я – майбутнє Донеччини». Засновниками та організаторами конкурсу є управління культури і туризму Донецької обласної державної адміністрації, Комунальний заклад культури «Донецька обласна бібліотека для дітей». Конкурс буде проводитись щорічно у 2-х вікових категоріях: 9-12 та 13-18 років. Конкурс проводиться у трьох номінаціях:

- поетичні твори;
- прозові твори;
- малюнки.

Учасники Конкурсу представляють роботу, яка за змістом і жанром відповідає темі авторського бачення майбутнього Донеччини. Вимоги до оформлення робіт та уся інформація щодо Конкурсу є в Положенні про конкурс, з яким можна ознайомитись на сайті ДОБД. Головне журі оцінює роботи до першого листопада 2020 року та визначає переможців. Кращі твори будуть включені до збірки. Учасники – переможці Конкурсу, будуть нагороджені Дипломами, призами та отримують збірку зі своїми роботами.

Всеукраїнській конкурс «Лідер читання»

Всеукраїнській конкурс «Лідер читання» проводиться за ініціативи Національної бібліотеки України для дітей за сприянням Міністерства культури, спорту і молоді України, Української асоціації працівників бібліотек для дітей, Національної секції Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги (ІВВУ). Учасники Конкурсу – діти - учні 6-7-х класів, які прочитали найбільшу кількість книг за певний відрізок часу. Крім прочитаних книг, читач повинен бути активним учасником різноманітних бібліотечних програм підтримки читання: брати участь у волонтерських, творчих, рекомендаційних програмах читання, обговоренні книжок, зустрічах з авторами, а також позиціонувати себе як постійний користувач бібліотеки. Кожен учасник повинен представити на розгляд журі портфолію і презентацію самого себе, як лідера читання. Призерами обласного етапу конкурсу у 2019 р. стали:

- Могилевич Оксана, м. Селидове,
- Черевач Вікторія, м. Краматорськ
- Гезенко Іван, м. Бахмут.

Ми впевнені, що вони й надалі лишатимуться активними читачами, розвиватимуть свої таланти і ніколи не розлучаться з найкращим другом - Книгою.

Переможцем конкурсу «Лідер читання – 2019» Донецької області став Олексій Грабовецький, найкращий читач відділу розвитку підліткового читання ДОБД. Саме він представляв наш регіон на святковому фіналі Всеукраїнського конкурсу «Лідер читання». Фінал конкурсу відбувся в Одеській обласній бібліотеці для дітей ім. В. Катаєва.

Програма літнього читання ДОБД «Начитай собі подарунок»

Головною метою будь-якої книгозбірні - є залучення широкого загалу дітей до бібліотеки та читання. Задля стимулювання читацької активності в період літніх канікул, сприяння формуванню і розширенню читацьких інтересів та захоплень за допомогою книг, розвитку читацького смаку та звички до читання, фахівцями ДОБД у 2019 р. була розроблена Програма літнього читання «Начитай собі подарунок». Бібліотека нараховувала реальні бонуси за читацьку активність: кількість начитаних сторінок, кількість начитаного часу в читацькій залі бібліотеки, участь в літературно-творчих проєктах бібліотеки, читацьку активність на сторінці «Фейсбук», участь у селфі-марафоні з книгою в незвичному місці (фото були розміщені на сторінках бібліотеки у соцмережах). Протягом літа бібліотека пропонувала читачам бібліотечні пригоди на кожен день, тобто, творчі проєкти, направлені на організацію літнього читання та дитячого дозвілля. Кожен день тижня був присвячений певній тематиці і пов'язаний з літературою, мистецтвом, творчістю:

- Вівторок – Арт-простір «Яскравий світ на дотик»;
- Середа – Game-простір «Читай граючи - грай читаючи»;
- Четвер – Мульт-простір «Мультяшне літо»;
- П'ятниця - Читацькі перегони «2019 секунд голосного читання»;
- Субота – Творчий намет «Літній базар».

Особливо сподобалось дітям те, що кожен день літа в бібліотеці був схожий на свято з пригодами, іграми, цікавими книжками, де можна було читати і співати, читати і малювати, читати і грати, а головне - спілкуватися з однолітками. Угоду з бібліотекою уклало 135 читачів. Отримали «свою» книгу за участь в Програмі літнього читання 38 учасників.

Програма Літнього читання «Начитай собі подарунок» показала дуже гарні результати. Завдяки цій програмі значно збільшилася кількість відвідувань бібліотеки. Вперше фахівцям бібліотеки вдалося на тривалий час залучити дітей до голосного читання в читальній залі аж на 2019 секунд, а це не багато і не мало - 33 хвилини. Більш того, намагаючись заробити більшу кількість бібліотечної валюти, діти проводили в стінах бібліотеки практично цілий день. Якщо говорити не фактами, а цифрами - відвідуваність збільшилася майже на 21%. Крім того, ця програма показала свою дієвість ще й в плані розвитку комунікативних здібностей у дітей. Для спілкування та координації спільних дій, діти створили власну «болталку» в мережі «Вайбер», де домовлялися про зустріч та координували свої дії з бібліотекарями. Діти з різних навчальних закладів, приходячи до бібліотеки, подружилися між собою і не розлучалися усе літо: адже бібліотека стала для них майданчиком для спілкування.

Ми пишаємося нашими талановитими, активними читачами, які не дозволяли нам сумувати усе літо. Але бібліопригоди тривають! Вже стартувала Програма літнього читання – 2020 «Крокуючи літом до подарунку».

Всеукраїнський конкурс дитячого читання «Книгоманія – 2020»

Учасниками Конкурсу є всі охочі учні 6-7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів і форм власності: читачі обласних, районних та сільських дитячих і юнацьких бібліотек України, в. т. ч. читачі бібліотек ОТГ.

Вперше, в цьому році, для учасників та всіх небайдужих до сучасної літератури та промоції дитячого читання, Громадська організація «Форум видавців» створила окрему відкриту спільноту у мережі «Фейсбук» – «Тасмне товариство книгоманів». На цій сторінці розміщувалась інформація про перебіг «Книгоманії – 2020», цікаві і корисні факти про читання, книжки та авторів, а також проходили різноманітні конкурси й голосування. Учасники Конкурсу – школярі Донеччини також викладали свої пости на сторінку «Тасмне товариство

книгоманів», розповідали про свої улюблені книжки, пропонували прочитати книгу, яка їх вразила, тим самим заробляючи додаткові бали.

Не всі бібліотеки області приєдналися до участі у конкурсі «Книгоманія - 2020». Але були і активні бібліотеки, а саме:

- 13 бібліотек КЗ «Нікольська ЦБС», з них - 11 сільських бібліотек і тільки 2 школи. Це показує хорошу роботу та активність Нікольської ЦБС та бібліотекарів сільських бібліотек, їх вміння заохотити читачів до активного життя бібліотеки.
- У Конкурсі взяли участь шість дитячих бібліотек Маріупольської КУ «Міська Централізована бібліотечна система». Бібліотекарі МЦБС дбайливо готують своїх книгоманів, приділяють їм багато уваги. Суперчитачки з дитячих бібліотек ім. В. З. Нестайка та В. В. Маяковсько поділилися своїм враженням від улюблених книжок.
- Активними були книгомани з м. Дружківка. Заявку на участь у конкурсі подали 7 шкіл міста, а також дитяча бібліотека-філія № 2 ім. В. З. Нестайка і Центральна бібліотека для дітей ім. О. Купріна. Виступ Переможця II етапу Мельникова Віктора вразив усіх членів журі. Було очевидним, що хлопець ерудований, впевнений у собі, багато читає. Він зайняв II почесне місце від Донецької обласної бібліотеки для дітей.
- Три бібліотеки-філії КЗ «Централізована система публічних бібліотек м. Слов'янська» та 2 школи прийняли участь у Конкурсі, що свідчить про хорошу роботу бібліотек міста. Учасницею III етапу конкурсу «Книгоманія» була учениця школи № 16 Ігнатенко Марія. Розповідь про улюблену книжку супроводжувалась елементами театралізації.
- Від м. Лиман заявку на участь подало 8 шкіл та Центральна дитяча бібліотека ім. Т. Г. Шевченка. Учасниця Конкурсу Лобода Емілія посіла III місце від Донецької обласної бібліотеки для дітей. Дівчинка гарно та змістовно представила улюблену книжку та висловила власну думку, як стати сильною особистістю.
- Вугледарська міська бібліотека для дітей подала заявку на участь у конкурсі переможниці I та II етапів «Книгоманії», активної читачки бібліотеки – Снідевич Аліни.
- І, нарешті, самим активним був КЗК «Мар'їнська централізована бібліотечна система» Участь у конкурсі прийняли вісім бібліотек: 2 дитячих, 4 сільських, 1 міська, 1 шкільна бібліотека і Мар'їнська районна бібліотека для дітей. Виступи конкурсантів були яскравими, жвавими, з відеопрезентацією. Вони спілкувалися у відкритій спільноті «Таємне товариство книгоманів», викладали свої пости, фото та відеоролики у соціальній мережі. За що отримали додаткові бали. Не дивно, що Переможцем III етапу Всеукраїнського конкурсу дитячого читання «Книгоманія – 2020» стала Шаталова Марія з Роївської міської бібліотеки м. Курахове. Її перемога була беззаперечна, вона набрала найбільшу кількість балів. Виступ Марії вразив всіх членів журі. Вона співала, грала на флейті, продемонструвала чудові акторські здібності, підготувала дві відеопрезентації, проводила у школі захід з метою промоції читання. Це і є промоція читання. Марія отримала звання «Суперчитач області».
- Вразили членів журі виступи Ромашкової Світлани, читачки Новоселидівської сільської бібліотеки та Харченко Михайла, читача Успенівської сільської бібліотеки. Ці учасники Конкурсу посіли II та III місце від Донецької обласної бібліотеки для дітей.

Усі конкурсанти отримали «Сертифікат учасника», Грамоти, Дипломи та призи від Донецької обласної бібліотеки для дітей.

Міжрегіональний конкурс дитячої листівки «Україна – це Європа»

Конкурс розпочався у лютому 2020 року і повинен був закінчитися у червні, але через карантин - було подовжено до 31 серпня поточного року. Конкурс проводиться Харківською обласною бібліотекою для дітей спільно із Донецькою обласною бібліотекою для дітей. Основним завданням Конкурсу - є налагодження на творчих засадах діалогу та дружніх стосунків між бібліотеками Донецької та Харківської областей та розвитку міжрегіонального культурного партнерства для читачів-дітей, що мешкають у цих регіонах. Учасники конкурсу мають зробити паперову чи фотолистівку, яка за змістом відповідає темі конкурсу. Автори фотолистівок не обмежуються у виборі технічних та програмних засобів. Паперова листівка може бути будь-якої форми, розміру та виконана в будь-якій техніці:

- малюнок (гуаш, акварель, пастель тощо);
- із використанням декоративних елементів (скрапбукінг, квілінг, аплікація тощо);
- змішана техніка.

Для підведення підсумків Конкурсу відбудеться обмін роботами та їх презентація у співдружній бібліотеці, тобто: журі із Донецької ОБД визначить переможців з Харківської області а журі з Харківської ОБД вибере переможців з Донеччини. Ми вже отримали чудові, яскраві, незвичайні листівки (поки що паперові) від читачів Добропільської МЦБС, Маріупольської МЦБС, Донецької обласної бібліотеки для дітей. Фото листівок можна побачити на нашій сторінці фейсбук та оцінити творчі таланти юних донеччан.

Всеукраїнський конкурс дитячого фотомалюнка «Мрійник року»

Щорічно, до Міжнародного Дня захисту дітей, проводиться Всеукраїнський конкурс дитячого фотомалюнка «Мрійник року». Мета Конкурсу - привернення уваги суспільства до дітей, їхніх бажань та мрій. Всеукраїнський конкурс «Мрійник року» проводиться віртуально серед дітей до 18 років з усіх регіонів України. Конкурсні роботи - це фотографії дитячого малюнку, зображеного у довільній живописній формі. У цьому році фото малюнків відправлялися повідомленням на сторінку «Фейсбук» Національної бібліотеки України для дітей. Надіслані фото можна було переглянути у фотоальбомі «Мрійник року» за посиланням та проголосувати за кращі роботи. Переможці Конкурсу визначалися методом «народного голосування».

Переможцями стали 15 малюнків, які набрали найбільшу кількість голосів, а 5 найкращих з них - визначали професійні художники. Читачі Донеччини також відправляли свої фотомалюнки та, на жаль, не набрали достатньої кількості уподобань для перемоги. Сподіваємось, що в наступному році ми також долучимось до участі у Конкурсі та увійдемо до числа призерів.

«Творчі канікули - 2020»

Традиційно, у перші дні літніх канікул, Національна бібліотека України для дітей оголошує дитячий літературний конкурс «Творчі канікули - 2020». Організаторами Конкурсу є: Національна секція Міжнародної ради з дитячої книги (ІВВУ), Національна спілка письменників України, Українська асоціація працівників бібліотек для дітей, Фонд Миколи Томенка «Рідна країна», Національна бібліотека України для дітей. Організаційно-методичне забезпечення Конкурсу здійснює Національна бібліотека України для дітей. У Конкурсі беруть участь діти з усіх областей України у 2-х вікових категоріях:

- читачі-учні (вихованці) 11-13 років;
- читачі-учні (вихованці) 14-18 років.

Конкурс проводиться у 7 номінаціях:

- «Знайомтеся — це ми!»
- «Так, я люблю Україну»
- «Природа — джерело натхнення та краси»
- «І в кожному із нас уже живе філософ!»
- «Моя майбутня професія»
- «Безмежний світ моєї уяви»

- «Далі буде? Ні, «далі» — вже є!»

Учасники Конкурсу кожної вікової категорії представляють прозовий або поетичний твір, який за темою відповідає певній номінації.

У 2019 році Всеукраїнський літературний конкурс «Творчі канікули» з успіхом пройшов у 23 областях країни. Майже три тисячі юних авторів спробували свої сили в літературній творчості. Близько 300 робіт було визнано кращими та надіслано на розгляд Головного журі. В конкурсі прийняли участь і діти Донецької області. Переможцями I обласного туру стали:

- Руда Тетяна, м. Новгородівка
- Тендітна Поліна, м. Лиман
- Колесник Єлизавета, м. Лиман
- Ребенчук В'ячеслав, м. Слов'янськ.

Найталановитіші читачі Донецького регіону були нагороджені Грамотами та призами від Донецької обласної бібліотеки для дітей. На сайті ДОБД є «Алея зірок», на якій вже з'явилися перші зірочки, це: Руда Тетяна (м. Новгородівка), Ребенчук В'ячеслав (м. Слов'янськ), Тендітна Поліна (м. Лиман). «Алею зірок» поповнили фото конкурсантів, чії роботи сподобалися членам журі, а саме: Кадоліна Олександра (м. Сіверськ) та Підмогильна Юлія (с. Іверське Олександрівський район).

Роботи фіналістів першого (обласного) туру були направлені в НБУ для дітей для участі в другому етапі, який відбувся в Києві. Переможці Конкурсу отримали чудові призи, а найкращі роботи, за рішенням Головного журі, ввійшли до збірки «Творчі канікули-2019».

Серед переможців:

- Ребенчук В'ячеслав, номінація «Так, я люблю Україну»;
- Тендітна Поліна, номінація «Природа – джерело натхнення та краси»;
- Колесник Єлизавета, номінація «Моя майбутня професія».

Ми пишаємось нашими талановитими читачами, яких відтепер знає уся Україна!.

Міжнародний дитячий конкурс-єднання «На одній хвилі»

Конкурс проводиться у рамках Міжнародного десятиліття зближення культур (2013-2022) за рішенням ООН з травня по листопад 2020 р. У Конкурсі можуть брати участь діти з України, ближнього зарубіжжя та країн Євросоюзу. Учасники Конкурсу готують плакат/малюнок зі слоганом, який має бути гарно оформленим, за змістом і жанром відповідати темі авторського бачення майбутнього своєї країни та миру у світі.

Конкурсні роботи готуються за такими напрямками:

- Дитяча книга долає кордони;
- Майбутнє нашої планети;
- Моя країна на мапі світу;
- Країна починається з тебе;
- Про що мріють діти;
- Діти за мир!

Організаторами конкурсу є: Національна бібліотека України для дітей, Національна секція Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги ІВВУ, ГО «Українська асоціація працівників бібліотек для дітей», Національна спілка художників України та благодійна організація «Благодійний фонд «Серце до серця» за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України й Уповноваженого Верховної Ради.

Фотоконкурс «Вікі любить Землю».

З 1 по 31 липня пройде українська частина міжнародного фотоконкурсу «Вікі любить Землю», присвяченого пам'яткам природи України. Переможці та найактивніші учасники отримають цінні призи, а найкращі конкурсні фото природи України будуть змагатися на міжнародному рівні. Конкурс «Вікі любить Землю» (Wiki Loves Earth) має на меті створення бази фото об'єктів природно-заповідного фонду на території України під вільною ліцензією для ілюстрування енциклопедії «Вікіпедія» та інших проєктів, а також привернення уваги до стану навколишнього середовища. Участь у конкурсі можуть брати як професійні фотографи, так і любителі. Протягом липня всі охочі можуть подати світлини природних територій власного авторства, зроблені у будь-який період часу. Переможцями конкурсу стануть 10 учасників, які наберуть найбільшу кількість балів за фотографування пам'яток, що зазначені у конкурсних списках. Також будуть відзначені конкурсанти, що сфотографують найбільше пам'яток у кожній області України. Переможці за кількісним внеском та автори найкращих світлин будуть відзначені цінними призами. Десять найкращих фото представлять Україну на міжнародному етапі.

Всеукраїнський конкурс «Бібліотека року 2020»

Конкурс організовується та проводиться ВГО Українська бібліотечна асоціація спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України серед бібліотек України, незалежно від відомчого підпорядкування, на засадах відкритості, прозорості та гласності, без будь-яких обмежень.

Мета Конкурсу:

- підвищення престижу бібліотек у суспільстві, ролі бібліотек у соціокультурному та інформаційному просторі країни;
- стимулювання творчої ініціативи бібліотек України у наданні безперешкодного доступу до інформації та підвищенні якості бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів на умовах оперативності, доступності, комфортності;
- визначення кращих інновацій у галузі бібліотечно-інформаційних технологій, інноваційних ідей, що сприяють ефективній роботі та розвитку українських бібліотек.

За умовами Конкурсу, переможцям присвоюється звання «Бібліотека року» за кращий впроваджений інноваційний проєкт, що підтверджується відповідним дипломом. Заявки на участь у Конкурсі приймаються Оргкомітетом до 1 вересня 2020 року в електронній формі на електронну пошту віце-президента УБА Лугової Лариси Анатоліївни. Оголошення результатів Конкурсу відбудеться до 30 вересня – Всеукраїнського дня бібліотек.

З вищесказаного робимо висновки, що бібліотеки області повинні постійно шукати нові методи залучення користувачів до читання та організації змістовного дозвілля, модернізувати напрацьовані форми в сучасний бібліотечний продукт. Всеукраїнські, Міжрегіональні, обласні, міські, бібліотечні конкурси стимулюють читацьку активність, мотивують користувачів знати та вміти більше разом з книгою та бібліотекою, спонукають до читання, розширюють читацький кругозір, розвивають літературно-творчі здібності та інтелектуальний потенціал, заохочують користувачів до систематичного читання та змістовного дозвілля. Головне для бібліотекаря - привернути увагу, викликати емоційну реакцію, бажання взяти книгу в руки, прийняти участь у активному житті бібліотеки.

Виробничо-практичне видання

Бібліотеки Донецької області: регіональні особливості,
пріоритети розвитку

Методичні матеріали обласного семінару
(м. Маріуполь. 26 червня 2020 року)

Відповідальний за випуск - Ю. С. Василенко
Редактори - Л. В. Козінченко, О.П Гуляєва
Комп'ютерна верстка та дизайн А.О. Гром

